

اخلاق پژوهشی

مقدمه

همه ابعاد فردی و اجتماعی حیات انسان ، آمیخته با ضوابط و مسئولیت های اخلاقی است، پژوهشگران نیز در انتخاب موضوع ، روش ونحوه اجرای کارهای تحقیقی خود در قبال جامعه علمی و همکاران تعهداتی دارند و موظفند که اصول و ضوابطی را رعایت نمایند. این اصول و تعهدات را می توان در قالب مباحث "اخلاق پژوهشی" مورد توجه قرار داد.

پژوهشگران در فعالیت های خود ، اطلاعات را جمع آوری و بررسی می کنند، فرضیه ها را می پروراندند، کارهای تحقیقی گذشته را بازنگری ، اصلاح و تکمیل می نمایند و دامنه آنها را گسترش می دهند ، سپس نتایج کارهای خود را به اطلاع دیگران می رسانند و نتایج کارهای مشابه را مورد نقد و بررسی قرار می دهند، آنها همچنین ممکن است در حین کار سرپرستی و آموزش افرادی را نیز بر عهده گیرند و به این ترتیب ، در جامعه علمی درگیر می شوند.

در تمام این مراحل الزامات اخلاقی فراوانی وجود دارد که پژوهشگر برای انجام کار تحقیقی سالم، معتبر و بدون آسیب، باید آن ها را بشناسد و با حساسیت و توجه به کار بندد . در ذیل به برخی از مهمترین این نکات به اختصار اشاره می نمایم:

نکاتی که باید مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد

*** صداقت در پژوهش :** پژوهشگر باید در کلیه مراحل تحقیق اعم از جمع آوری ، پرورش و ارائه نتایج از دروغگویی و فریبکاری پرهیز کند . منظور از صداقت فقط گفتن حقیقت نیست، بلکه آن است که همه داده ها و یافته های پژوهش را به طور کامل و شفاف بیان نماید و اطلاعات مورد نیاز را بدون پیشداوری ، برای تفکر و تصمیم گیری افراد در اختیار آنان قرار دهد .

پژوهشگر باید در حفظ استانداردهای صداقت، امانتداری و قابلیت اعتماد بکوشد و از تقلب، جعل اطلاعات، دزدی، کمک به دیگران در موارد خلاف اخلاق ، عرضه نادرست و فریبکارانه مطالب ، انجام ندادن سهم خود در پژوهش های گروهی و کارشکنی پرهیز کند.
بی صداقتی در پژوهش های علمی به صورت های زیر بروز می کند:

۱- سرقت داده ها : انتقال یا سرقت ادبی زمانی اتفاق می افتد که پژوهشگر از الفاظ، نظرات ، گفته ها، داده ها یا آمار دیگران استفاده نماید، بدون آن که به این عمل اقرار و یا منبع و مأخذ مطالب را ذکر کند. ذکر منابع مورد استفاده، علاوه بر اینکه ارزش کار علمی محقق را بالا می برد، نشان می دهد که او به تلاش دیگران احترام گذاشته و منابع مفید دیگر در موضوع پژوهش را به خواننده معرفی کرده است .

اشاره به مأخذ مطالب ، برای کلیه منابع مکتوب (اعم از کتاب ها، نشریات و روزنامه ها) ، منابع الکترونیکی (اعم از سایت ها و صفحات وب، روزنامه ها و پایگاه های آنلاین، وبلاگ ها و امثال آن)، مطالب ضبط شده (از برنامه های تلویزیونی، رادیویی یا فیلم ها و لوح های فشرده)، مطالب گفتاری (مانند مصاحبه، سخنرانی و جلسات علمی) و همچنین تصاویر (اعم از جداول و نمودارها و نقشه ها و عکس ها) ضروری می باشد و در هر مورد باید طبق روش صحیح و به طور دقیق منبع مورد استفاده ذکر گردد.

در این میان ،گسترش استفاده ی سریع و آسان از مطالب موجود در اینترنت ابهاماتی را در چگونگی ذکر منابع الکترونیکی ایجاد نموده که توضیحاتی در این خصوص در **ضمیمه ی شماره ۱** ارائه شده است.

موارد دیگری که بی دقتی وعدم رعایت ضوابط در آن ها منجر به سرقت ادبی می شود، عبارتند از : نقل قول های مستقیم، بازگفت یا نقل قول های غیر مستقیم، خلاصه برداری، استناد به داده های آماری که از معلومات عمومی به شمار نمی روند، کدنویسی در برنامه های کامپیوتری. نکات ضروری مربوط به هریک از موارد فوق نیز به همراه مثال های توضیحی در **ضمیمه ی شماره ۲** ارائه شده است.

۲- زینت داده ها : صاف کردن ، تحریف و دستکاری در داده ها به نحوی که برای رسیدن به نتیجه مورد نظر محقق مناسب تر باشد.

۳- پختن داده ها : حفظ نتایجی از تحقیق که با فرضیه های محقق سازگار باشد و دور ریختن و کتمان بقیه حقایق بدست آمده در پژوهش .

۴- جعل داده ها : جعل داده های خام پژوهشی ، استفاده از آمارها و ارقام ساختگی و آزمایش ها، گزارشها و مطالب غیر واقعی.

سرقت داده ها در همه شکل های آن در واقع نوعی دزدی و دروغگویی است زیرا محقق کار دیگران را غصب میکند و وانمود مینماید که کار خود او بوده است. به این ترتیب سرقت داده ها نه فقط بی احترامی به پدید آورندگان واقعی است، بلکه تصویری کاذب از توانایی سارق ارائه می دهد. در مواردی، این امر ممکن است منجر به استخدام یا اظهار نظر شخص در کاری بشود که صلاحیتش را ندارد.

زینت، پختن و جعل داده ها نیز عواقب ناخوشایندی دارد. ارائه اطلاعات کذب و بدون اعتبار و غیر علمی از طریق این روشها ، جامعه را دچار آسیب ها و هزینه ها و گاه خطرات جبران ناپذیری خواهد کرد . بعلاوه

افشای دستکاری داده‌ها، اعتماد دیگر پژوهشگران و نیز مردم را به فعالیت های علمی از میان می‌برد؛ هر چند نتیجه‌گیری‌های پژوهش دستکاری شده درست باشد.

***عدم پیش داوری:** پژوهشگر باید در کلیه مراحل تحقیق بی طرفانه به حل مسائل علمی بپردازد و از دخالت دادن پیش فرض ها و تمایلات خود و دیگران در هر شکلی پرهیز نماید. همچنین شهامت کافی در طرح نتایج واقعی را داشته باشد و فشار ها و جهت گیری ها بر او تأثیری نگذارند .

***رعایت حقوق دیگران در پژوهش گروهی:** پژوهشگر باید از ابتدای کار , کلیه اهداف , منافع و خطرات احتمالی در تحقیق را بصورت شفاف به همکاران و مشارکت کنندگان در پژوهش تفهیم نماید . همچنین بر اساس میزان همکاری حقوق مادی و معنوی افراد را لحاظ نموده و طبق مقررات اسامی آنها را نیز در گزارش نهایی تحقیق ذکر کند .

***صداقت در مقام داوری:** هنگامی که پژوهشگر در جایگاه قضاوت در خصوص کتب , مقالات و گزارشهای پژوهشی قرار می گیرد , باید صداقت , عدالت و امانتداری را مبنا قرار داده و در اظهار نظر های خود بی طرفی را کاملاً رعایت کند . همچنین اگر تحقیق علمی او , ملاک نظر کارشناسی در مواردی مانند تبلیغات، مزایده‌ها، تصفیه حساب‌ها و گزارش تخلفات می باشد , هرگز تحت تاثیر منافع شخصی , وسوسه ها , دلسوزی های بی پایه و گرایش‌های سیاسی و اجتماعی قرار نگیرد.

چگونگی ذکر منابع تحقیق در صورت استفاده از اینترنت :

اینترنت کارهای پژوهشی را بسیار آسانتر از قبل نموده است. دیتابیسهای ایجاد شده قسمت اعظمی از مطالب چاپ شده در زمینه های مختلف را تشکیل داده اند که این باعث صرفه جویی در وقت شده است. شما قادرید فایل های pdf را دانلود یا از طریق ایمیل دریافت کنید.

با این وجود اینترنت مشکلاتی را نیز در پی دارد. از آنجا که اینترنت پدیده ای جدید بوده و اکثر مطالبی که در آن یافت میشود نام نویسنده را ذکر نمیکند، مردم فکر میکنند که اطلاعاتی که بدست میاورند رایگان و قابل استفاده است. اما در حقیقت هر آنچه در اینترنت وجود دارد توسط کسی نگاشته شده است. نویسنده آن ممکن است سازمان یا فردی باشد، اما به هر حال یک نویسنده و یا حداقل یک منبع قابل ارجاع وجود دارد.

اگر هیچ منبع قابل یافتنی وجود نداشته باشد (مثلاً نتوانید نویسنده یا سازمان حامی را که اعتبارش را چک می کنید، شناسائی کنید) باید مواظب باشید. ممکن است اطلاعات صرفاً عقیده یک شخص باشد که صحت و سقم آن با واقعیت و شواهد بررسی نشده است، و نباید این اطلاعات را استفاده کنید.

عموما اساتید و دانشجویان از اینترنت برای رسیدن به موارد زیر استفاده میکنند:

- مقاله هایی که قبلا به چاپ رسیده اند و هم اکنون به صورت بر خط (on-line) از طریق سرویس اشتراکی مثل لکسیس نکسیس یا پروکوئست در اختیار هستند
- مقاله هایی که در ژورنال ها و روزنامه های برخط به چاپ رسیده اند
- صفحه ها یا سایت های اینترنتی که از جانب موسسه های معتبر ضمانت شده اند

با اطلاعاتی که بصورت الکترونیکی بدست می آیند همانگونه برخورد کنید که با اطلاعاتی که روی کاغذ چاپ شده اند برخورد میکنید. اگر نقل قول نقل بیان یا خلاصه می کنید منبع را ذکر کنید همانگونه ای که منبع مقاله ای در یک ژورنال یا روزنامه را ذکر میکنید. همین کار را برای سایت یا صفحه اینترنتی انجام دهید. از راهنمایی هایی که در قسمت راهنما آورده شده استفاده کنید.

در یک سایت اینترنتی به دنبال چه چیزی باید گشت:

- نام نویسنده
- آیا نام نویسنده یک منبع موثق معتبر است؟ یا اینکه نویسنده دانشجویی است که مقاله ی خود را بر روی سایت اینترنتی قرار داده است؟ در حالت دوم این شخص منبع معتبری نیست و نباید این اطلاعات را استفاده کنید.
- نام سایت اینترنتی
- آیا نام سایت چیزی درباره ی منبع اطلاعاتی به شما میگوید؟ آیا این نام نام نمایندگی خبری معتبری هست؟
- نام موسسه ای که حامی سایت اینترنتی هست
- آیا موسسه ی حامی نامی هست که شما به عنوان یک منبع اطلاعاتی معتبر و بدون تبعیض میشناسید؟
- نمونه ها : موسسه سلامت جهانی- ایالات متحده-انجمن پزشکی امریکائی.
- تاریخ انتشار یا پست:
- آیا سایت اینترنتی به تازگی به روز رسانی شده است؟ آیا اطلاعات به روز هستند؟
- همواره به دنبال نام اعتبار نامه و نام نویسنده و یا نام موسسه حامی باشید. اگر نمیتوانید از این اطلاعات استفاده کنید یا به اعتبار آن موسسه اطمینان ندارید اطلاعات آن را استفاده نکنید. هر کسی می تواند اطلاعاتی را در اینترنت قرار دهد. بنابراین قسمت زیادی از این اطلاعات میتواند معتبر نباشد.

استفاده نا مناسب از منابع اینترنتی:

به یاد داشته باشید که اطلاعاتی که در اینترنت هستند "رایگان" نیستند. این اطلاعات همواره باید بطور مناسبی نقل بیان نقل قول یا خلاصه شوند. هرگز بطور مستقیم اطلاعات را عینا از اینترنت به مقاله های خود منتقل نکنید مگر در زمانی که مستقیما نقل قول کرده باشید و ذکر کنید که نقل قول کرده اید. هرگز تصاویر و نقاشی ها را از اینترنت عینا به مقاله ی خود منتقل نکنید مگر اینکه منبع خود را ذکر کنید.

فهرست راهنمایی کتابدار برای استفاده از اینترنت: <http://www.lii.org>

این فهرست که از طرف دانشگاه کالیفرنیا در برکلی حمایت می شود لیستی شامل ۱۶۰۰۰ سایت اینترنتی را که UC و کتابدارهای شهر برکلی به عنوان سایت های معتبر و دقیق فرض کرده اند در اختیار قرار میدهد. این جمله شعار آنهاست: "اطلاعاتی که میتوانید به آنها اعتماد کنید". این سایت ها بر طبق برنامه ی منظمی چک میشوند تا سایت هایی که دیگر کار نمیکند، حذف شوند. هر سایت جدیدی قبل از اینکه در آن فهرست قرار بگیرد توسط چهار عضو کتابخانه بازدید میشود. اگر به دنبال اطلاعاتی در اینترنت هستید این فهرست میتواند شروع خوبی باشد.

اینترنت دائما تغییر میکند. به همین دلیل نقل قول های شما باید همواره شامل تاریخی که شما به سایت مراجعه کرده اید و نیز تاریخ پست آن در صورت وجود باشد. ساختار هر راهنمایی متفاوت است. اما در هر صورتی شما موظف به در

اختیار گذاشتن هرچه بیشتر اطلاعات در مورد سایت هستید. نکته مهمی که باید به یاد داشت اینست که باید با اطلاعاتی که بصورت الکترونیکی بدست می‌آورید به همانگونه رفتار کنید که انگار اطلاعات روی کاغذ چاپ شده اند.

چگونه یک صفحه ی وب را ذکر کنیم؟

همانگونه که قبلا ذکر شده به دنبال اطلاعات مربوط باشید (جدول ۱)

اطلاعاتی که باید ذکر شود	اطلاعاتی که باید ذکر شود
نام نویسنده اگر وجود دارد	تاریخ چاپ الکترونیکی یا بروز رسانی
تیتیر مقاله یا بخش	تاریخی که به سایت دسترسی یافتید
تیتیر صفحه ی وب	URL
نام موسسه ی حامی	

نمونه های ذکر شده در اینجا از سبک (APA) موسسه ی روانشناسی امریکائی استفاده می کنند. به دیگر سبک های ذکر کردن در آخر این نوشتار اشاره شده است.

چگونه یک مقاله با نویسنده ای از یک منبع خبری on line را ذکر کنیم؟

Shanker, T. and Schmit, E. (۲۰۰۵, July ۶). Pentagon weighs strategy to deter terror. *The New York Times on the Web*. Retrieved July ۶, ۲۰۰۵ from <http://www.nytimes.com>

چگونه مقاله ای را که در صفحه ی موسسه ای قرار دارد و شامل نویسنده نمیباشد ذکر کنیم؟

Somalia launches emergency polio immunization. (۲۰۰۵, July ۱۷). *World Health Organization Home Page*. Retrieved July ۱۷, ۲۰۰۵ from <http://www.who.int/en>

چگونه موردی را از یک دیکشنری on line ذکر کنیم؟

Editors of Columbia University Press. (January ۲۰۰۴). Anthrax. *The Columbia Encyclopedia*, ۶th ed. Retrieved July ۷, ۲۰۰۵ from <http://www.bartleby.com/۶۵/anthrax.html>

چگونه مقاله ای را که از یک پایگاه داده ها همچون لکسیس نکسیس یا پروکوئست دریافت شده است ذکر کنیم؟

Holbrooke, R. (۲۰۰۴, February ۱۰). A global battle's missing weapon. *New York Times*. Retrieved April ۴, ۲۰۰۴ from LexisNexis Academic Universe database.

چگونه اطلاعات مربوط به نشریات دولتی را که از اینترنت به دست آورده ام ذکر کنیم؟

U.S. Food and Drug Administration. (۲۰۰۵, June ۴). FDA tentatively approves a generic AIDS drug under the president's emergency plan for AIDS relief. *FDA News*. Retrieved August ۶, ۲۰۰۵ from <http://www.fda.gov/bbs/topics/NEWS/۲۰۰۵/NEW۰۱۱۸۴.html>

ضمیمه شماره ۲

*جلوگیری از دزدی ادبی : نقل قول

وقتی سخنان یک کارشناس، دانشمند و یا شخص مطرحی روشن یا گویا باشد شاید بخواهید آن را نقل قول کنید. اما همیشه نقل قول نکنید. در مواردی از نقل قول استفاده کنید که واژه آرایبی متن به ویژه قوی باشد.

چه وقت باید نقل قول کرد

- ✓ وقتی زبان متن قوی و گویا باشد.
- ✓ وقتی دقت فنی ایجاب می کند واژه آرایبی دقیق و کامل انجام گیرد.
- ✓ وقتی سخنان یک صاحب نظر معتبر به استدلال اعتبار می بخشد.

چگونه نقل قول را نشان دهیم

- ✓ منبع خود را در عبارتی مقدماتی معرفی نمایید.
 - ✓ از علائم نقل قول استفاده کنید و نقل قول های طولانی را با فاصله از سر سطر آغاز کنید.
 - ✓ منبع خود را به درستی ذکر کنید.
- چنانچه موارد فوق را رعایت نکنید، کار شما نوعی دزدی ادبی خواهد بود (جدول ۲ را نگاه کنید).

*جلوگیری از دزدی ادبی : بازگفت

گاه دزدی ادبی غیر عمدی است. دزدی ادبی زمانی اتفاق می افتد که می خواهید با استفاده از واژه های خود اطلاعاتی را از منبعی دیگر نقل کنید، اما به درستی از عهده ی انجام آن بر نمی آید. گاه این عمل اتفاق می افتد نه به آن خاطر که دانشجو قصد تقلب دارد، بلکه به آن دلیل که به دانشجویان نحوه ی صحیح و دقیق بازگفت آموزش داده نشده است.

بازگفت نیاز به مهارت و تمرین دارد.

در نوشتن مقاله، بازگفت بیش از نقل قول مورد استفاده قرار می گیرد.

جدول ۲ جلوگیری از دزدی ادبی، نقل قول

منبع اصلی	نقل قول دقیق	دزدی ادبی
به دلیل دیدگاه منحصر به فرد امریکایی ها، آنان از جهانی شدن کمتر از هر کس دیگری هراس دارند و در نتیجه کمتر از دیگران به آن فکر می کنند. وقتی امریکایی ها به جهانی شدن فکر می کنند به اقتصاد جهانی به عنوان نسخه ی توسعه یافته ی اقتصاد امریکایی نگاه می کنند.	لستر ترو (۱۹۹۳) مدعی است عکس العمل امریکا در قبال جهانی شدن متفاوت از سایر کشورهای جهان می باشد. زیرا امریکایی ها کمتر از دیگران از جهانی شدن می هراسند در نتیجه کمتر از بقیه به آن فکر می کنند.	نظر امریکایی ها نسبت به جهانی شدن متفاوت از سایر جهان است. به دلیل دیدگاه منحصر به فرد امریکایی ها، آنان کمتر از هر کس دیگری از جهانی شدن می هراسند. از اینرو کمتر از بقیه به آن فکر می کنند.
ترو، لستر. (۱۹۹۳) سرنوشت طرفدار اشخاص جسور است (ص ۶). نیویورک : هارپر کالینز	چرا این نقل قول دقیق است؟ نویسنده نقل قول را با کلمات خود بیان کرده است و مشخص نموده است این کلمات در منبع دقیقاً از کجا شروع و کجا ختم می شوند. نویسنده همچنین نام منبع را در عبارتی مقدماتی معرفی می کند.	چرا این متن دزدی ادبی تلقی می شود؟ گر چه نویسنده منبع را مشخص نموده است، اما از علائم نقل قول استفاده نکرده است. در نتیجه خواننده ممکن است تصور نماید کلمات به کار رفته واژه های خود نویسنده است نه لستر ترو.
	(عنوان کامل منبع در کتابنامه آمده است).	

برای نوشتن یک مقاله ی پژوهشی یا گزارش گاه لازم است اطلاعات پس زمینه ای را جمع آوری کنید که ارائه ی آن در مقاله بسیار مهم می باشد، اما ارزش نقل قول مستقیم را ندارد. در حقیقت، در نگارش متون فنی از نقل قول مستقیم به ندرت استفاده می شود.

بازگفت دقیقاً به چه معناست

بازگفت عبارت است از کاربرد کلمات منبع دیگر و بیان دوباره ی آنها با استفاده از واژگان خود. بدین ترتیب معنی متن اصلی را حفظ می کنید اما کلمات را عیناً کپی نمی کنید. توجه به دستورالعمل های زیر برای دانشجویانی که ممکن است تاکنون بازگفت از منابع را تمرین نکرده باشند، خالی از فایده نیست.

برای بازگفت از چه راهبردهایی می توان استفاده کرد

- ✓ برای تمام واژه هایی که عام نیستند، از مترادف استفاده نمایید. واژه هایی همچون جهان، مردم یا غذا آنقدر پیش پا افتاده و رایج هستند که پیدا کردن مترادف برای آنها اغلب دشوار می باشد.
 - ✓ ساختار جملات را تغییر دهید؛
 - ✓ جملات را از معلوم به مجهول و بالعکس تبدیل کنید؛
 - ✓ جمله وارہ را به گروه تبدیل کنید؛
 - ✓ اجزای کلام را تغییر دهید؛ و
 - ✓ منبع خود را ذکر کنید.
- مثال ها (جدول ۳ و ۴ را نگاه کنید):

جدول ۳ جلوگیری از دزدی ادبی، بازگفت نمونه ی ۱

بازگفت	دزدی ادبی	منبع اصلی
<p>لستر ترو (۱۹۹۳) معتقد است از آنجا که امریکایی ها جهانی شدن را صرفاً شکل بزرگتری از اقتصاد خود تلقی می کنند، کمتر از سایر کشور ها ی دنیا در این باره ابراز نگرانی می کنند.</p> <p>چرا این متن قابل قبول است؟</p> <p>نویسنده معنای متن اصلی را بدون آنکه واژه ها یا ساختار جملات را کپی کند، حفظ کرده است. واژه هایی مانند جهانی شدن و امریکایی ها واژه هایی عام به شمار می آیند (یعنی واژه هایی که معمولاً برای اشاره به مفاهیمی که توضیح می دهند، به کار می روند). بنابراین می توانید از این واژه ها استفاده نمایید، بدون آنکه نیاز باشد آنها را داخل علامت نقل قول بگذارید.</p> <p>(عنوان کامل مرجع در کتابنامه آمده است).</p>	<p>طبق گفته ی لستر ترو (۱۹۹۳) امریکایی ها از جهانی شدن کمتر از مردم سایر کشور ها می هراسند، در نتیجه کمتر به آن فکر می کنند. در حقیقت امریکایی ها جهانی شدن را نسخه ی توسعه یافته ی اقتصاد خود تلقی می کنند.</p> <p>چرا این متن نوعی دزدی ادبی تلقی می شود؟</p> <p>نویسنده عیناً کلمات ترو را به کار برده است بدون آنکه از علائم نقل قول استفاده کند و تنها چند مترادف را جایگزین کرده است.</p> <p>با آنکه نام ترو در نقل قول ذکر شده است، اما این متن نوعی دزدی ادبی به شمار می آید.</p>	<p>به دلیل دیدگاه منحصر به فرد امریکایی ها، آنان از جهانی شدن کمتر از هر کس دیگری هراس دارند، در نتیجه کمتر از دیگران به آن فکر می کنند. وقتی امریکایی ها به جهانی شدن فکر می کنند به اقتصاد جهانی به عنوان نسخه ی توسعه یافته ی اقتصاد امریکایی نگاه می کنند.</p> <p>لستر ترو (۱۹۹۳).</p> <p>سرنوشت طرفدار اشخاص جسور است (ص ۶)</p> <p>نیویورک: هرپر کالینز</p>

جدول ۴ جلوگیری از دزدی ادبی، بازگفت نمونه ۲

متن اصلی	بازگفت قابل قبول ۱	بازگفت قابل قبول ۲
<p>ما هنوز به همه ی راههایی که بوسیله ی آنها مواد شیمیایی مغز با عواطف و افکار ارتباط پیدا می کنند، پی نبرده ایم. اما نکته ی قابل توجه آن است که وضعیت ذهن بر وضعیت بدن تاثیر مستقیم و فوری دارد.</p> <p>منبع: سیگل (۱۹۶۸۹) عشق، دارو و معجزه ها (ص ۶۹) نیویورک: هارپر و Row</p>	<p>سیگل (۱۹۶۸) می نویسد با آنکه رابطه ی بین ساختار شیمیایی مغز و احساسات و افکار هنوز به طور کامل شناخته نشده است، اما می دانیم وضعیت روانی بر حالت جسمانی تاثیر می گذارد.</p> <p>چرا این متن قابل قبول است؟ نویسنده چه کاری انجام داده است؟</p> <ul style="list-style-type: none"> • از مترادف استفاده کرده است. • ساختار جملات را تغییر داده است. • جملات معلوم را تغییر داده است. • منبع را ذکر کرده است. <p>واژه هایی چون مغز عام می باشند، بنابراین نیاز به تغییر ندارند.</p>	<p>سیگل (۱۹۶۸) می نویسد رابطه ی بین مواد شیمیایی در مغز و افکار و احساسات تا حدودی مشخص می باشد، اما وی ادامه می دهد یک نکته روشن است و آن این است: وضعیت روانی بر حالت جسمانی اثر می گذارد.</p> <p>چرا این متن قابل قبول است؟ نویسنده چه کاری انجام داده است؟</p> <ul style="list-style-type: none"> • از مترادف استفاده کرده است. • جملات را تغییر داده است (به جای یک جمله از دو جمله استفاده کرده است) • جملات معلوم را تغییر داده است. • اجزای کلام را تغییر داده است. • منبع را ذکر کرده است. <p>واژه هایی مانند مغز و مواد شیمیایی واژه هایی عام هستند، بنابراین نیازی به تغییر آنها نیست.</p>

همان طور که ملاحظه می کنید بازگفت خوب ترکیبی از راهبرد های گوناگون را در بر می گیرد. بسیاری وقت کنید که تنها از یک راهبرد استفاده نکنید. جایگزین کردن کلمات با مترادف هایشان به تنهایی کافی نیست. به مثالهای زیر که نمونه ای از بازگفت غیرقابل قبول می باشد، توجه کنید. (جدول ۵)

جدول ۵ جلوگیری از دزدی ادبی، بازگفت نمونه ۳

<p>بازگفت غیر قابل قبول</p> <p>سیگل (۱۹۶۸) می نویسد ما هنوز همه ی راههایی که بوسیله ی آن مواد شیمیایی مغز با عواطف و افکار مرتبط هستند، نمی دانیم. اما نکته ی مهم آن است که وضعیت ذهن ما تأثیری مستقیم و فوری بر حالت جسمانی دارد.</p> <p>چرا این متن غیر قابل قبول است؟</p> <p>نویسنده عیناً از ساختار جملات متن اصلی استفاده کرده است.</p> <p>نویسنده در برخی موارد از مترادف واژه ها استفاده نموده است. اما در سایر قسمت ها واژه های متن اصلی را عیناً کپی کرده است.</p> <p>حتی اگر نویسنده نام منبع اصلی را در عبارتی مقدماتی ذکر کند، نتیجه ی کار چیزی جز دزدی ادبی نیست.</p>	<p>متن اصلی</p> <p>ما هنوز با همه ی راههایی که به وسیله ی آنها مواد شیمیایی مغز با عواطف و افکار ارتباط دارند، آشنا نیستیم . اما نکته ی قابل توجه آن است که وضعیت ذهن تأثیری مستقیم و فوری بر وضعیت بدن دارد.</p> <p>منبع: سیگل (۱۹۶۸۹)</p> <p>عشق، دارو و معجزه ها (ص ۶۹)</p> <p>نیویورک: هارپر و Row</p>
--	--

* جلوگیری از دزدی ادبی: خلاصه برداری

خلاصه برداری و بازگفت قدری دشوار می باشد. در بازگفت طول متن به اندازه ی منبع اصلی است، در حالی که در خلاصه برداری متن کوتاهتر می شود. با این حال، وقتی خلاصه می کنید، باید مراقب باشید که واژه های منبع اصلی را عیناً کپی نکنید.

برای خلاصه برداری همان مراحل را دنبال کنید که برای بازگفت توضیح داده شد.

چه وقت باید بازگفت و نقل قول کرد

گاه دانشجویان مطمئن نیستند که چه وقت مستقیماً نقل قول کنند و چه وقت بازگفت نمایند. همان طور که پیش از این گفته شد تنها زمانی نقل قول کنید که زبان گویا باشد و یا وقتی که زبان به استدلال اعتبار می بخشد.

نمونه ای از کاربرد درست نقل قول :

- پس از فاجعه ی Challenger در سال ۱۹۸۶ معلوم شد ناسا آنقدر نگران پرتاب شاتل بود که به اقدامات ایمنی توجه نکرده بود. ریچارد فیمن، فیزیکدان برنده ی جایزه ی نوبل، بعدها متوجه شد برای داشتن فناوری موفق واقعیت باید مقدم بر روابط عمومی باشد، زیرا طبیعت را نمی توان فریب داد. (به کتز ۱۹۹۹ مراجعه شود).

اعتبار فیمین و واژه پردازی دقیق و عالی اظهار نظر وی در اینجا شایسته ی نقل قول است.

نمونه ای از نقل قول غیر ضروری، در این مورد بهتر است از بازگفت استفاده شود:

• سازمان بهداشت جهانی پژوهشی را در مورد ارتباط میان استفاده از تلفن همراه و سرطان مغز انجام میدهد. تا زمان انتشار این بررسی، سازمان بهداشت جهانی پیشنهاد می کند افرادی که نگران استفاده از تلفن همراه هستند می توانند زمان مکالمات خود را محدود نمایند و برای دور نگهداشتن گوشی تلفن همراه از سر و بدن از ابزار دست آزاد استفاده کنند و هنگام رانندگی با تلفن صحبت نکنند. (موسسه ملی سرطان مغز ۲۰۰۵)

واژه پردازی و جمله بندی اطلاعات ارائه شده در این متن در خور توجه نیست؛ در این حالت بهتر است از بازگفت استفاده کنید.

• سازمان بهداشت جهانی در حال حاضر تحقیقی را در مورد رابطه ی بین کاربرد تلفن همراه و سرطان انجام می دهد. تا زمان اعلام نتایج، این سازمان توصیه می کند کسانی که نگران وجود چنین رابطه ای هستند تماس های خود را کوتاهتر کنند، هنگام رانندگی استفاده از تلفن همراه را محدود نمایند و برای حفظ فاصله ی تلفن با کاربر از وسایل دست آزاد استفاده کنند. (موسسه ی ملی تومور مغز ۲۰۰۵)

***جلوگیری از دزدی ادبی: استناد به داده ها و آمار**

هر زمان که به داده ها ، آمار یا سایر اطلاعات خاص مرتبط با موضوع خود اشاره می کنید، باید خواننده را در جریان بگذارید، به عبارت دیگر باید منبع خود را ذکر کنید.

اما نیاز به ارجاع تمام اطلاعات خاص ندارید. چنانچه اطلاعات ارائه شده جزو معلومات عمومی باشد لازم به ارجاع آن نیست.

معلومات عمومی چیست؟

معلومات عمومی عبارت است از هر نوع اطلاعاتی که یک خواننده ی تحصیل کرده و عادی به عنوان اطلاعات موثق قبول می کند بدون آنکه نیاز به جستجوی آنها باشد.

این اطلاعات شامل موارد زیر می باشد:

- اطلاعات عمومی که اکثر مردم آنها را می دانند، مثلاً آب در ۳۲ درجه ی فارنهایت یخ می زند.
- اطلاعاتی که بین یک گروه فرهنگی مشترک است، مانند تاریخ تعطیلات ملی یا نام قهرمانان مشهور.
- دانشی که بین اعضای یک رشته ی خاص مشترک است، مثلاً این حقیقت که شرط لازم برای انکسار پرتو نور با طول موج _ در یک جسم جامد بلوری با استفاده از قانون برگ تعیین می شود.

اما این وضعیت می تواند همراه کننده باشد. آنچه در یک فرهنگ یا میان گروه خاصی از مردم به عنوان اطلاعات عمومی شناخته می شود ممکن است در فرهنگ یا گروه دیگر دانش عمومی تلقی نشود. به عنوان مثال موارد زیر برای مخاطبی که در امریکا تحصیل کرده است جزو اطلاعات عمومی محسوب می شود.

- شاتل فضایی چلنجر آمریکا مدت زمان کوتاهی پس از پرواز منفجر شد و طی آن تمام خدمه و مسافران کشته شدند.
- گرم شدن جهان موجب نگرانی دانشمندان سراسر جهان شده است. در واکنش به این مشکل، بسیاری از کشورها به دنبال اتخاذ سیاست هایی جهت کاهش انتشار گاز های گلخانه ای هستند.
- عبارت پاتریک مندی " به من آزادی دهید یا مرگ " تبدیل به فریادی در انقلاب آمریکا شد.

تاریخ های ویژه، داده ها و گرایش هایی که در بالا ذکر شد اطلاعاتی را شامل می شود که یک فرد تحصیل کرده و عادی آنها را می داند. بسیار بعید به نظر می رسد که کسی با خواندن این جملات آنها را مورد پرسش و تردید قرار دهد. بنابر این نیازی به ارجاع آنها نیست.

مشخص کنید چه وقت استناد به حقایق به مخاطب بستگی دارد

وقتی یک دانشجوی رشته ی مهندسی برای مخاطب مهندس خود مطلب زیر را می نویسد معتقد است این اطلاعات برای هم رشته ای های وی جزو معلومات عمومی محسوب می شود.

گسترش تیر فولادی ساختمان و اختراع آسانسور امکان ساخت ساختمان های بلند ادارات را میسر ساخته است. پیش از این زمان، ساختمان های بلند به وسیله ی دیوارهایشان نگه داشته می شدند.

اما همین دانشجو وقتی برای مخاطب عام مطلب می نویسد باید منبع خود را ذکر کند، زیرا این اطلاعات برای یک خواننده ی معمولی دانش عمومی تلقی نمی شود.

چه چیز معلومات عمومی نیست؟ به چه چیز باید ارجاع کرد؟

- تمام اعداد، ارقام، آمار و داده ها؛
- ارجاعاتی که به پژوهش های انجام شده توسط دیگران می شود.
- ارجاعاتی که به حقایق خاصی می شود و خواننده معمولی آن را نمی داند مگر آنکه خود تحقیق انجام داده باشد.

موارد زیر نمونه ای از عباراتی است که نیاز به استناد دارند:

- (۱) بین سالهای ۱۹۹۰ و ۲۰۰۲ ایالات متحده ی آمریکا در سرمایه گذاری خارجی مجموعاً ۱/۲۷ تریلیون دلار دریافتی داشت. این مبلغ بیش از کل مبلغی بود که بریتانیا، فرانسه، آلمان و ژاپن روی هم دریافت کرده بودند.
 - (۲) طی ۳۰ سال اخیر، بحث بر سر وجود ارتباط احتمالی بین کابل های برق در محل زندگی و سرطان در کودکان متمرکز بوده است. تحقیقاتی در این زمینه انجام شده است که آیا بین میدان های مغناطیسی پایین تولید شده بوسیله ی کابل های برق و سرطان خون در کودکان ارتباطی وجود دارد یا نه .
- اما شواهد قطعی نیست.

۳) انرژی آزاد مخلوط در هر مکان برای یک پلیمر باینری ترکیب شده با درجات مختلف پلیمریزاسیون را می توان با استفاده از معادله ی فلوری – هاگینز توصیف کرد.

هر یک از این عبارات شامل اطلاعاتی است که خواننده معمولی آن را نمی داند. معادله ی اخیر خاص ترمودینامیک مخلوط های ماکرومولکولی است و دانشمندان و مهندسان آن را جزو معلومات عمومی تلقی نمی کنند. بنابراین بهترین توصیه این است: وقتی شک دارید، منبع خود را ذکر کنید.

*جلوگیری از دزدی ادبی: نوشتن کد

دزدی ادبی همچنین می تواند هنگام نوشتن کد اتفاق بیافتد. برنامه ی زیر در صفحه ی ۱۱۸ کتاب درسی با نام " الگوریتم ها در C " آمده است (ادیسون و سلی نیویورک ۱۹۹۰).

```
Source: quicksort (int a [ ], int l, int r)
{
    int v, i, j, t;
    if (r > l)
    {
        v = a [ r ]; i = l-۱; j = r;

        for ( ; ; )
        {
            while (a [ ++i ] < v) ;
            while (a [ --j ] > v);
            if (i >= j) break;
            t = a [i]; a [i] = a [j]; a [j] = t;
        }
        t = a [i]; a [i] = a [r]; a [r] = t;
        quicksort (a, l, i-۱);
        quicksort (a, i+۱, r);
    }
}
```

نمونه غیر قابل قبول

```
mysort (int data[], int x, int y){
(B)=(A);
int pivot;
int i, j;
int temp;

if (y > x){
pivot = data[y]; i = x-1; j = r;
while (1){
while (data[++i] < pivot);
while (data[--j] > pivot);
if (i >= j) break;
temp = data [i]; data [i] = data [y]; data [y] = temp;
}
temp = data [i]; data [i] = data [y]; data [y] = temp;
mysort (data, x, i-1);
mysort (data, i + 1, y);
}
}
```

Source: Examples of plagiarism. Academic Integrity at Princeton. Retrieved September ۳, ۲۰۰۴ from <http://www.princeton.edu/pr/pub/integrity/pages/plagiarism.html>

این مثال نمونه ای دزدی ادبی است، زیرا فرد ساختار برنامه ی اصلی را عیناً قرض گرفته است و تنها جزئیات اندکی از آن را تغییر داده است بدون آنکه بر محتوای برنامه تاثیر گذاشته باشد. گرچه این برنامه برای یک خواننده ی بی تجربه متفاوت به نظر می رسد، اما محتوای آن دقیقاً همانند برنامه ی اصلی است.

دانشجو تغییرات زیر را در این برنامه انجام داده است:

(۱) تغییر نام متغیرها: a, l, r, v, t به ترتیب به $data, x, y, pivot, temp$ تغییر یافته است.

(۲) جمله ی معادل "while (۱)" جایگزین جمله ی "for (;)" شده است.

(۳) تغییر نام روال ها از `quicksort` به `mysort`

(۴) تغییر تورفتگی ابتدای هر پاراگراف و تقسیم اجزای برنامه بین خطوط.

نمونه ی زیر نوعی دزدی ادبی محسوب می شود.

این دانشجو نسبت به نمونه ی اول تغییرات بیشتری را در برنامه اعمال کرده است، برخی از این تغییرات حتی شامل اصلاح برنامه ی اصلی است.

با این حال برنامه ی این فرد به وضوح از برنامه ی کتاب درسی گرفته شده است. این عمل دانشجو را در این حالت می توان با بازگفت یک قطعه از کتاب مرجع مقایسه کرد.